گزارش کوتاه
(Short report)

بررسی ارتباط خشم صفت با تیپ شخصیتی در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کردستان

فایق یوسفی [۱]، نامعلی آزادی [۲]، پروانه تیموری [۳]، بیتا خاصی [۴]

۱-استادیار گروه روانپزشکی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی کردستان، سنندج، ایران.

۲- استادیار گروه آمار حیاتی و اپیدمیولوژی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی ایران، تهران، ایران.

۳- دانشیار گروه بهداشت، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی کردستان، سنندج، ایران.

۴- کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشگاه علوم پزشکی کردستان، سنندج، ایران

(مولف مسئول) ایمیل: bitakhasi@gmail.com.

چکیده

زمینه و هدف: جسم و روان وابسته به یکدیگر هستند و برای برخوردار بودن از سلامت باید هر دو از سلامتی کامل برخوردار باشند و اگر یکی بیمار شود ممکن است، دیگری را نیز بیمار کند. خشم از مهم ترین هیجان‌هایی است که تاثیر بالایی بر سلامت روان و همچنین جسم هر فرد می‌گذارد و بخشی از ساختار شخصیتی انسان است. این پژوهش به منظور تعیین ارتباط خشم صفت دانشجویان با تیپ شخصیتی انجام گردید.

روش بررسی: مطالعه حاضر به صورت توصیفی- تحلیلی انجام شد. جامعه آماری پژوهش تعداد ۴۱۰ نفر (۲۰۷ پسر و ۲۰۳ دختر) بودند. روش نمونه‌گیری دانشجویان به صورت چند مرحله‌ای تصادفی طبقه‌ای بود. ابزار گردآوردی اطلاعات پرسشنامه خشم صفت- حالت و تیپ شخصیتی آیزنک بود. داده‌ها ازطریق نرم افزار آماریSpss18 و نرم افزار R تجزیه و تحلیل گردید.

یافته‌ها: میانگین خشم صفت بدون در نظر گرفتن جنسیت ۴/۹۰±۱۸/۶۱ می‌باشد. تعداد ۲۴۴ نفر (۵۹/۵٪) در رنج نورز (اختلالات خفیف روانی) قرار داشتند. خشم صفت با تیپ شخصیتی ارتباط معناداری قوی داشت ($p<0/01$).

نتیجه‌گیری: تیپ شخصیتی دانشجویان برخشم صفت تاثیرگذار است و این موضوع بسیار حائز اهمیت است. با توجه به نتایج بدست آمده لازم است که آموزش‌های کنترل خشم با توجه به تیپ شخصیتی افراد برنامه‌ریزی شود.

واژه‌های کلیدی: خشم صفت، تیپ شخصیتی، دانشجو.

[Downloaded from zanko.muk.ac.ir on 2026-11-27]

مقدمه

هیجان‌ها پدیده‌هایی ذهنی، زیستی، هدفمند و اجتماعی هستند. پدیده‌هایی فطری که در افراد مختلف در شرایط یکسان بروز می‌کنند و از جمله هیجانی که در زندگی همه افراد نقش مهم و مؤثری دارد، هیجان خشم است (۱). شخصیت مجموعه‌ای با ثبات از تمایلات و ویژگی‌هاست که مشترکات و تفاوت‌های رفتاری روان شناختی افراد را تعیین می‌کند. صفات شخصیت اولین راهنمای تشخیص وضعیت‌شناختی و عاطفی افراد هست و بر نقش‌های عاطفی- اجتماعی و رفتارهای بین فردی افراد تاثیر می‌گذارد (۲).

طبق آمار ۲۰ درصد از دانشجویان ما رفتارهای پرخاشگرانه دارند (۳). شکست و موقعیت‌های استرس-زا از عواملی است که منجر به خشم و پرخاشگری دانشجویان می‌شود (۴).

در پژوهشی تاثیر آموزش مهارت‌های زندگی بر میزان اضطراب و پرخاشگری دانشجویان انجام شد. نتایج نشان داد که آموزش مهارت‌های مدیریت خشم، تاثیر بسزایی بر کاهش اضطراب و پرخاشگری دانشجویان دارد. (۵).

فعالیت در مدرسه و دانشگاه خود بخش عظیمی از زندگی انسان‌ها را تشکیل می‌دهد و دانشگاه‌ها هر ساله دانشجویان زیادی را پذیرش و فارغ‌التحصیل می‌کنند. بین بهداشت و سلامت روانی فرد و شخصیت او رابطه-ای بسیار محکم برقرار است. با توجه به اهمیت بررسی خشم و تاثیرگذاری تیپ شخصیتی بر این هیجان، پژوهش حاضر با هدف سنجش میزان خشم صفت دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کردستان و ارتباط آن با تیپ شخصیتی انجام شد.

روش بررسی

مطالعه حاضر به صورت توصیفی- تحلیلی انجام شد. جامعه آماری پژوهش تعداد ۶۰۰ دانشجوی ۵ دانشکده (بهداشت، دندان پزشکی، پرستاری مامایی، پزشکی، پیراپزشکی) دانشگاه علوم پزشکی کردستان بودند. به دلیل عدم مطابقت با معیار صداقت در پاسخگویی، ۱۱۲ پرسشنامه حذف شدند و ۷۸ پرسشنامه نیز برگردانده نشدند، در پایان ۴۱۰ نفر مورد بررسی قرار گرفتند. روش نمونه‌گیری چند مرحله‌ای تصادفی طبقه‌ای بود، از تمامی رشته‌ها و ورودی‌ها تعدادی دانشجو به صورت تصادفی انتخاب و پرسشنامه‌ها توزیع شد. ابزار گردآوردی اطلاعات پرسشنامه خشم صفت- حالت اسپیلبرگر۲ با آلفاکرونباخ خشم صفت ۰/۸۳ و پرسشنامه تیپ شخصیتی آیزنک با اعتبار بازآزمایی بین ۰/۸۴ تا ۰/۹۴ و پایایی دو نیمه کردن آن بین ۰/۷۴ تا ۰/۹۱ بود. به منظور تحلیل داده‌ها از نرم افزار spss18 برای آمار توصیفی (میانگین و CORRELATION) و از نرم‌افزار R برای تحلیل خشم صفت (ابتدا ANOVA و بعد از معنادار شدن، آزمون تعقیبی تحلیل واریانس MANOVA) استفاده شد.

یافته‌ها

این مطالعه با جمعیت هدف ۴۱۰ نفر از دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کردستان می‌باشد. میانگین و انحراف معیار سنی دانشجویان بدون تفکیک جنسیت ۴/۰۲±۲۲/۶۵ سال بود. تعداد ۳۴۵ نفر (۸۴/۱۵٪) دانشجویان مجرد بودند. میانگین خشم صفت بدون در نظرگرفتن جنسیت ۴/۹۰±۱۸/۶۱ و به تفکیک خرده مقیاس، میانگین خلق و خوی ۲/۴۸±۷/۰۸ و واکنش خشمگینانه ۳/۰۸±۱۱/۵۳ می‌باشد. تعداد ۲۴۴ نفر (۵۹/۵٪) در رنج نورز (اختلالات خفیف روانی) و ۴۷ نفر (۱۱/۴۶٪) در رنج سایکوز (اختلالات شدید روانی)

[Downloaded from zanko.muk.ac.ir on 2026-11-27]

قرار داشتند. هیجان دارایسه رنج با ثبات، روان‌نژند یا نورز (Neurosis) و روان پریشی یا سایکوز یس (Psychosis) است که به ترتیب با ۱۱۹ نفر (۲۹/۰۳٪)، ۲۴۴ نفر (۵۹/۵۱٪) و ۴۷ نفر (۱۱/۴۶٪) را بخود اختصاص داده است. همچنین تیپ شخصیتی درونگرا و برونگرای با ثبات ۴۶ نفر (۱۱/۲۲٪) و خشم صفت با خرده مقیاس‌های خلق و خوی و واکنش‌خشمگینانه به ترتیب میانگین ۳/۲۶±۱۱/۵۸ و ۲/۴۸±۷/۰۸ را بخود اختصاص داده است. بالاترین خلق و خوی خشمگینانه با میانگین ۲/۶۶±۷/۵۸ به دانشجویان دختر دانشکده پزشکی و واکنش خشمگینانه به پسران دانشکده دندان پزشکی با میانگین ۳/۶۳±۱۲/۲۳ تعلق داشت. (جدول۱) میانگین خشم صفت برحسب دانشکده و تیپ شخصیتی مشخص شده و خلق و خوی و واکنش خشمگینانه به ترتیب با میانگین‌های ۲/۸۷±۱۰/۲۵ و ۲/۹۹±۱۵/۲۵ متعلق به برونگرای با ثبات بودند. (جدول ۲) زیر مقیاس خشم صفت با سن ($p<۰/۰۰۱$) و هیجان و تیپ شخصیتی ($p<۰/۰۱$) ارتباط معناداری داشت. t-value در زیر مقیاس هیجان، خرده مقیاس ثبات هیجان و در زیر مقیاس تیپ شخصیتی، خرده مقیاس برونگرای بی ثبات مبنا گرفته شده است و سپس t-value هر دو خرده مقیاس خشم صفت (خلق و خوی و واکنش خشمگینانه) در حالت ثبات هیجان و برونگرای بی ثبات با t-value خرده مقیاس‌های دیگر سنجیده و مقایسه شدند و بیشترین ارتباط را خلق و خوی خشمگینانه و درونگرای با ثبات($p<۰/۰۰۱$) و سپس واکنش خشمگینانه ($p<۰/۰۰۱$) و درونگرای بی‌ثبات ($p<۰/۰۱$) بخود اختصاص داده بودند.

بحث و نتیجه گیری

یافته‌ها نشان داد که بین خشم صفت و متغییرهای جنسیت و رشته تحصیلی و مقطع تحصیلی ارتباط معناداری وجود نداشت. اما رابطه معناداری بین خشم صفت و تیپ شخصیتی برقرار است. عدم رابطه معنی-دار خشم صفت با جنسیت، با مطالعه آرچرسازگار است (۶). همچنین این نتایج با مطالعه خاصی که نظریه هیلگارد را بیان می‌کند که تفاوت معنی‌داری بین زنان و مردان در هیجان خشم وجود دارد و زنان بیشتر، هیجان را تجربه و ابراز می‌کنند، درصورتی که دو هیجان خشم و غرور در مردان بیشتر به چشم می‌خورد، در تضاد است (۷). بدیهی است که عوامل متعددی می‌تواند بر یک رفتار خاص تأثیر بگذارد و به نظر می-رسد که در مطالعات آینده نیاز است که متغیرهایی که در تغییر میزان خشم موثرند مورد بررسی قرار گیرند.

نتایج مطالعه نشان داد که بین خشم و هیجان ارتباط معناداری وجود دارد که با نتایج مطالعه آقامحمدیان و همکاران (۲۰۰۴) مطابقت داشت (۸).

براساس نتایج مطالعات، خشم صفت ارتباط مثبت و قوی‌ای با هیجان دارد. این نتایج با مطالعه راستینگ و همکاران(۲۰۰۲) همسو می‌باشد (۹).

مطالعه حاضر نشان داد که از ۴۱۰ نفر دانشجو فقط ۲۹/۰۳٪ در رنج طبیعی و ثبات هیجان بودند و ۵۹/۵۱٪ در رنج روان نژندیا اختلالات روانی خفیف و ۱۱/۴۶٪ روان پریش یا اختلالات روانی شدید بودند وشیوع اختلالات روانی خفیف و شدید مطالعه حاضر۷۰/۷ درصد بود. در مطالعه لطفی اختلالات روانی دانشجویان یزد را بطور کلی طی سال‌های ۸۵- ۸۱ را ۳۵/۴۰٪ بود (۱۰). ممکن است بتوانیم دلیل این شیوع بالاتر را در شرایط خاص سنی، اجتماعی- اقتصادی، تنش‌های ناشی از تحصیل و عوامل دیگر مانند تفاوت در نحوه جمع‌آوری اطلاعات (پرسشنامه) ردیابی کنیم،

[Downloaded from zanko.muk.ac.ir on 2026-11-27]

اما هر دو نتیجه نشان از بالا بودن اختلالات روانی دانشجویان دارد.

نتایج نشان داد که ارتباط معناداری بین هیجان خشم و خرده مقیاس‌های تیپ شخصیتی با تعداد ترم‌های گذرانده شده و رشته تحصیلی وجود ندارد. لطفی در مطالعه‌اش نشان داد که بین وضعیت سلامت روانی و ورودی سال‌های مختلف و همچنین رشته‌های مختلف اختلاف معناداری وجود دارد که با نتایج مطالعه حاضر در تضاد است (۱۰). به نظر می‌رسد تا حدودی می‌توان این تفاوت را به ویژگی‌های شهر و دانشگاه و شرایط حاکم بر آن، رشته‌تحصیلی و عوامل نظیر آن و بخشی را به نوع تست و زمان اجرای آن نسبت داد.

جدول ۱: میانگین سازه‌های خشم صفت حالت به تفکیک دانشکده و جنسیت در افراد مورد مطالعه

		خشم صفت	
دانشکده	جنسیت	خلق و خوی خشمگینانه	واکنش خشمگینانه
	مذکر	۶/۸۵±۲/۲۶	۱۱/۲۶±۳/۴۱
بهداشت	مونث	۷±۲/۸۵	۱۱/۵۴±۲/۷۰
	جمع	۶/۸۷±۲/۵۶	۱۱/۳۵±۳
پرستاری مامایی	مذکر	۶/۸۵±۱/۹۰	۱۰/۹۰±۲/۹۱
	مونث	۷/۵۰±۲/۴۹	۱۲/۱۱±۳/۱۸
	جمع	۷/۲۳±۲/۲۸	۱۱/۶۱±۳/۱۱
پیراپزشکی	مذکر	۶/۹۸±۳	۱۱/۵۷±۳/۳۵
	مونث	۶/۸۳±۱/۹۵	۱۱/۶۳±۲/۷۰
	جمع	۶/۹۶±۳/۵۸	۱۱/۶۶±۳/۰۷
پزشکی	مذکر	۶/۹۴±۲/۴۰	۱۱/۴۰±۲/۹۷
	مونث	۷/۵۸±۲/۶۶	۱۱/۵۸±۳/۳۰
	جمع	۷/۲۲±۲/۵۲	۱۱/۴۸±۳/۱۱
دندان پزشکی	مذکر	۶/۷۷±۲/۴۵	۱۲/۲۳±۳/۶۳
	مونث	۶/۸۲±۲/۷۱	۱۰/۸۲±۲/۷۱
	جمع	۶/۷۹±۲/۵۲	۱۱/۵۸±۳/۲۶
	جمع کل	۷/۰۸±۲/۴۸	۱۱/۵۳±۳/۰۸

[Downloaded from zanko.muk.ac.ir on 2026-11-27]

جدول۲: میانگین خشم صفت به تفکیک دانشکده و تیپ شخصیتی در افراد مورد مطالعه

دانشکده	تیپ شخصیتی	خشم صفت	
		خلق و خوی خشمگینانه	واکنش خشمگینانه
بهداشت	درونگرای باثبات	۶/۲۵±۲/۰۶	۱۲±۲/۹۴
	درونگرای بی ثبات	۶/۲۸±۲/۲۰	۱۰/۸۷±۳/۱۸
	برونگرای بی ثبات	۷/۹۶±۲/۹۳	۱۲/۱۱±۲/۶۸
	برونگرای با ثبات	۸	۱۱
پرستاری مامایی	درونگرای باثبات	۵/۵۵±۱/۶۳	۱۰/۴۵±۳/۶۴
	درونگرای بی ثبات	۷/۲۷±۲/۳۴	۱۱/۴۳±۲/۷۸
	برونگرای بی ثبات	۷/۴۲±۱/۶۹	۱۱/۹۶±۳/۳۲
	برونگرای با ثبات	۱۰/۲۵±۲/۸۷	۱۵/۲۵±۲/۹۹
پیرایزشکی	درونگرای باثبات	۵/۶۷±۱/۳۷	۱۰/۸۳±۲/۴۰
	درونگرای بی ثبات	۶/۸۱±۲/۶۷	۱۱/۱۷±۳/۹۷
	برونگرای بی ثبات	۷/۳۰±۲/۵۶	۱۲/۳۷±۳/۱۵
	برونگرای با ثبات	۹/۵۰±۲/۱۲	۱۵±۴/۲۴
پزشکی	درونگرای باثبات	۷±۴/۲۷	۱۱/۳۰±۵/۵۰
	درونگرای بی ثبات	۶/۶۶±۱/۹۲	۱۱/۱۵±۲/۷۲
	برونگرای بی ثبات	۸/۰۲±۲/۶۸	۱۱/۸۳±۲/۷۹
	برونگرای با ثبات	۹/۲۵±۲/۵	۱۴±۴/۷۶
دندان پزشکی	درونگرای باثبات	۶±۱/۷۳	۹±۱/۷۳
	درونگرای بی ثبات	۶/۵۰±۲/۴۴	۱۲/۰۷±۳/۰۷
	برونگرای بی ثبات	۸±۳/۱۶	۱۲/۱۷±۴/۰۷
	برونگرای با ثبات	۶	۹

خشم یک نگرانی عمده برای جامعه محسوب می‌شود و در بسیاری از موارد به رفتارهایی منجر می‌شود که خسارت فراوانی به اقتصاد کشورها تحمیل می‌کند، نتایج این پژوهش نیز نشان از بالابودن هیجان خشم در دانشجویان است. همچنین هیجان خشم می‌تواند پیش بین اختلالات روان‌تنی شود و عدم کنترل خشم، جدا از عوارض جسمانی و روانی که دارد، می‌تواند تعداد کثیری از افراد را به سبب مسائل مرتبط با آن دچار کند. نتایج مطالعه نشانگر اختلالات نورز بالا در بین دانشجویان و این قشر آینده ساز جامعه داشت.

[Downloaded from zanko.muk.ac.ir on 2026-11-27]

منابع:

1. Azevedo FB, Wang YP , Goulart AC, Lotufo PA, Benseñor IM. Application of the Spielberger's State-Trait Anger Expression Inventory in clinical patients. Arq Neuropsiquiatr. 2010;68(2):231-4.
2. Moynihan LM, Peterson RS. contingent configuration approach to understanding the role of personality in organizational groups. Research in organizational behavior. 2001;23:327-78.
3. Tarkhan M. Efficacy of cognitive therapy techniques , cognitive behavioral and psychological analysis of short-term Students on reducing aggression and the effect of this reduction on their social adjustment. Psychology and Educational Sciences. 2007;8(1):3-19(persian).
4. Motamedi A, Amirpour B. The effect of thinking styles on anger expression(in-out) and anger control(in- out) in university students. journal of Behavioral Sciences. 2012;6(1):23-17(persian).
5. Hosseinkhanzadeh AA, Rashidi N, Yeganeh T, Zareiemanesh G, Ghanbari N. The effect on anxiety and aggression in students life skills training. Rafsanjan University of Medical Sciences. 2013;12(7):545-58.
6. Archer J. Sex differences in aggression in real-world settings: a meta-analytic review. Review of general Psychology. 2004;8(4):291-322.
7. Khasi B, Yousefi F, Azadi N, Taymoori P, Kohzadi S, Bagheri S. Evaluation state anger of the boys and girls of primary school teachers Sanandaj. Medical Journal Zanko. 2015;16(5):47-54 (Persian).
8. Aghamohamadiyan HR, Hoseini SM, tabatabaee SM. The relationship between sensation seeking , extroversion and anger in young male offenders and normal in Tehran. Studies Educational Psychology. 2004;4(2):21-39(persian).
9. Zeleneski JM, Larsen R. Predicating the Future: How Affect Related Personality Traits Influence Likelihood Judgments of Future Events. Personality and Social Psychology Bulletin. 2002;28(7):100-10.
10. Lotfi MH, Aminiyan AH, Norishadkam M, Ghomizadeh A, Zare M. The mental health status of students of Shahid Sodooghi Yazd University of Medical Sciences. Journal of Medicine and cultivation. 2007;16(2):49-56(Persian).

[Downloaded from zanko.muk.ac.ir on 2026-11-27]

Original paper

The relationship between personality types with trait anger at Kurdistan University of Medical Sciences

Fayegh Yousefi[1], Namamali Azadi[2], Parvaneh Taymoori[3], Bita Khasi[4*]
1- Assistant Professors, Department of Psychiatry, Medicine Faculty, Kurdistan University of Medical Sciences, Sanandaj, Iran
2- Assistant Professors, Department of Biostatistics and Epidemiology, Health Faculty, Iran University of Medical Sciences, Tehran, Iran
3- Associate Professors, Department of Health, Health Faculty, Kurdistan University of Medical Sciences, Sanandaj, Iran
4- Student Research Committee, Health Faculty, Kurdistan University of Medical Sciences, Sanandaj, Iran
*Coresponding author: Email; bitakhasi@gmail.com

Abstract
Background and Aim: The body and mind are interdependent and to take advantage of health must both be perfect healthiness. If one of them become ill, it is possible also another is affected it. The anger is of the most important of emotions which have high effect on mental health and also body of everyone. Also, the anger is part of the structure of human personality.
This study was conducted to determine the relationship between personality types with trait anger students.
Material and Method: This study had performed descriptive and analytical. Study statistical population of this study was 410 participants (207 males and 203 females). The sampling method of this study was multistage stratified random sampling method. The instruments of collecting information were State- Trait Anger and Eysenck, Personality type Questionnaires. The data were analyzed by the statistical software of Spss 18 and software R.
Results: The mean trait anger is regardless of gender 18/61 ± 4/90 And 244 cases (% 59/5) in the range of Neurosis (minor disorders). Between personalities type with trait anger was strong significant relationship. ($p<0/01$)
Conclusion: The type of personality on trait anger affect students And this is very important. According to the results, It is necessary that anger Control Training will be scheduled according to personality type.
Keywords: Trait anger, Personality type, student.

[Downloaded from zanko.muk.ac.ir on 2026-11-27]